

GHF- Gästrikeidrottens Historiska Förening

Nr 1 april 2008 - Sekreterare Bo Nordlund, Strömsborgsvägen 8, 802 66 Gävle

— Redaktör och ansvarig utgivare: Kaj Annebrant, Sandviken —
026-25 84 96 E-post: kaj.annebrant@telia.com

Fotbolls-VM i Sandviken 8 juni 1958

Ungern och Wales spelade den 8 juni 1958 1-1 i bästa matchen som spelats på Jernvallen – enligt lokalpressen. I Gefle Dagblads VM-extra spåddes Sverige också få svårt motstånd på Råsunda i Solna.

Ordförandens ord

Vi i styrelsen ser tillbaka på 2007, när Gästriklands Idrottsförbund fyllde 100 år, och vi i GHF tillsammans med Gästriklands Kulturhistoriska Förening fick fram en jubileumsbok och sedan medverkade i idrottskaféer i Gävle, Sandviken, Ockelbo, Hofors och deltog i Norrsundet och i Österfärnebo.

Idrottsförbundet såg även till att boken Gästriklands Idrottsförbund 1907-2007 blev känd med utställningar på många bibliotek i Gästrikland, och det gav genklang också ute i landet. Vi har ju en hög kvalitet på idrotten med elitnivå i både de stora lagsporterna och många individuella duktiga idrottsmän som Emil Jönsson, sprintkungen på skidor, och Elisabeth Högberg, som är vinterns överraskning i världscupen i skidskytte och åkte VM-stafett i Östersund.

I år är nya jubiléer på gång. Det är 50 år sedan fotbolls-VM spelades i Sverige med matcherna Ungern mot Wales och mot Mexiko på Jernvallen i Sandviken.

Sandvikens IF med 21 allsvenska säsonger bakom sig, den senaste 1961, firar dessutom 90 år.

SIF har en tredje- och tre fjärdeplatser i Allsvenskan på 30-talets mitt och våren 1956, och var ett publiklag på både hemma- och bortamatcher.

Jernvallens publikrekord, 20 088 åskådare, i höstfinalen mot IFK Norrköping oktober 1957 är också något att minnas. Matchen slutade 2-2 efter två Arne Hodin-mål, varav ett på straff. År 1961 tvingades SIF lämna högsta serien, men de flesta fotbollsvänner trodde på en återkomst.

Det blev det inte!

Däremot fyra seriesegrar i division 2 mellan 1967 och 1971, allsvenska kvalmatcher men inte comeback. Även 1982 och i början 1990-talet sågs ljuset i mörkret men ändå inte till slut. I år firar Sandvikens IF sitt 90-årsjubileum med hopp om serieseger i division 2.

I Superettan borde SIF kunna hävda sig, om än konkurrensen är betydligt större än förr. I dag är de pengar som krävs för att ha ett fotbollslag på hög nivå nästan svindlande stora. Gefle IFs framgångar på senare år är dock en ljusglimt även för SIF.

Vi Sandvikenbor ser Göransson Arena växa, men vi vet att Norra idrottsplatsen med läktare är historia snart, ska ju bli ett bostadsområde. Vi följer även diskussionen om Strömvallen där en modern fotbollsarena ska byggas för att motsvara framtidens krav.

Många Gävlebor vill dock ha kvar idrottsplatsen och läktaren, som invigdes 1923.

Gästrikheidrottens Historiska Förening, som bildades 1990, och har drygt 300 medlemmar har i stort koll på det mesta och ett växande medlemstal ser vi som bevis för att vi är rätt ute i tiden. Vårt 18:e årsmöte hålls 21 april i Kajutan på Jernvallen och Elisabeth Högberg, skidskytt som är vinterns överraskning i världscupen och två VM-startar i Östersund, som gäst.

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap är 11-12 oktober värd för en idrottshistorisk konferens i Järvsö, där vi kommer att vara med. Men redan 28:e maj ordnar vi den årliga medlemsresan. Målet är idrottsmuséet i Örebro, där vännerna i Örebro läns Idrottshistoriska Sällskap tar hand om oss. Vi besöker också nya Behrn Arena, tidigare Eyravallen, där vi äter utsökt god lunch.

Jag räknar med 50 personer i bussen och en heldag med minnessrika upplevelser och inte blott idrottsliga.

KAJ ANNEBRANT

Innehåll

- 1 Fotbolls-VM 1958
- 2 Ordförandens ord
- 3 Gästriklands idrott för 50 år sedan
- 4 Gefle IF 125 år
- 5 Gefle IF 125 år
- 6 Sandvikens Badmintonklubb 70 år
- 7 Första världscupsegrarna
- 8 Gefle IF 125 år
- 9 Vem får bragdguldet 2008
- 10 Sandvikens IF 90 år
- 11 VM-fotboll 1958 i Sandviken
- 12 VM Extra
- 13 Medlemsresan Örebro 28 maj
- 14 Årsmöte måndag 21 april
- 15 Verksamhetsberättelse
- 16 Kassörens ruta

ÅRSMÖTE

MÅNDAG 21 APRIL 2008

Kajutan, Jernvallen klockan 18

GÄST ELISABETH HÖGBERG

Vinterns stjärnskott i skidskytte-världscupen intervjuas av Kaj Annebrant och berättar om sporten och händelser från VM i Östersund!

Gästriklands idrott för 50 år sedan

För 50 år sedan var det ett fett år för svensk idrott men ett magert år för Gästrikland. Mästerskap och medaljer blev få för distriktet, samtidigt som landslaget spelade VM-final i fotboll, och Rickard Dahl höll svenska folket i andlös spänning inför det avgörande segerhoppet över 2,12 vid EM i Stockholm och därmed förpassade "Stickan" Pettersson till bronsplatsen.

VM i fotboll i Sverige 1958 och särskilt de två matcherna i Sandviken Ungern mot Wales och Mexiko kommer Kaj Annebrant att ägna berättigad uppmärksamhet detta jubileumsår.

Sixten Jernberg var kung i skid-VM, där han betvingade Hakulinen på femmil och sedan förde fram stafettlaget, så att Per Erik Larsson kunde spurta Sverige till guld.

Fotboll på gott och ont

För femtio år sedan svarade Sandvikens IF för elitfotbollen i Gästrikland i pågående "maratonserien", då Allsvenskan sträckte sig över tre säsonger från höst över vår och till avslutning hösten 1958. Efter succé med storseger över MFF och jättematchen mot Norrköping under hösten 1957 övervintrade SIF som fyra i Allsvenskan.

Sommaren 1958 reste SIF på en spännande Afrikaturné och allt verkade lovande, men laget drabbades av skador och rasade i tabellen. I september vann SIF för första gången på nästan ett år. Och tack vare att tunge Lennart Anderssons återfann målpittiten räddades till sist nytt kontrakt i högsta serien.

Gefle IF ner i trean

Gefle IF orkade dock inte rädda sig kvar i division II Norrland, vilket kanske trots allt inte kändes så tungt, eftersom den värderades som "ruinserien" på grund av många och dyra resor. Glädjande för Gästrikfotbollen var i alla fall att Sandvikens AIK detta år blev inofficiella svenska juniormästare. På den tiden var ju SAIK:s juniorer ledande i landet både i fotboll och bandy med profiler som Stig Sjödin, Kjell "Kulan" Jonsson, Alf Strömberg och Ingemar Rolander. "Pullik" Brodin var mannen bakom framgångarna.

Gävle GIK upprepade inte sitt SM-guld

Regerande mästarna i Gävle GIK gick till slutspel som tvåa efter Skellefteå AIK i division I norra. Det ville sig inte riktigt i kampen om ett nytt mästerskap. Redan inledande matchen blev ett bittert nederlag med 1-6 mot blivande mästarna Djurgården, som dock var nära att förlora sitt guld till Skellefteå med dess "myggkejda" ledd av "Acka" Anderson.

I landslagen var Gästrikland rikt representerat. "Saftpiraterna" Stöveln Öberg, Lill-Stöveln Öberg, Gert Blommé och Gösta Westerlund var med i VM-truppen, juniorlandslaget hittade den lovande målvakt Heimo Klockare i Hofors.

Skidor och friidrott i en vågdal

Hedesunda IF var åter starkaste skidklubb men inte med samma fina resultat i Vasaloppet som vintern före, då man vann lagtävlingen. Roland Hedström, Storviks IF, lyckades bäst individuellt och särskilt i de längre loppen. Gästrikland

och Valbo AIF hade året före dominerat svensk skidorientering, den här vintern blev man utan SM-medaljer.

Sommaren 1958 innebar en djup vågdal för Gästriklands friidrott, som ovanligt nog inte vann någon SM-medalj. Med dubbla DM-segrar i sprint dominerade fortfarande Nell Sjöström damernas friidrott. Inte heller orienterarna hävdade sig på samma sätt som förväntat. Helge Hellström från Hofors vann i alla fall Norrländska Mästerskapet.

Hofors-framgångar i VM i kanot

Kanotsporten i Hofors svarade för Gästriklands främsta framgångar i större sammanhang. Kvartetten Folke Jansson, Göte Jansson, Svante Jansson och Tord Sahlén fick förtroende i VM. Bäst där lyckades Tord Sahlén och Göte Jansson med en femte plats i tvåmanskanot 10 000 m och i SM blev det silver i samma gren. Svenska mästare i kanadensare för två blev bröderna Folke och Svante Jansson. Vid den här tiden var DM-tecken i tennis förbehållna Bruno Moström, som 1958 tog sin 51:a titel och många fler (121) skulle det ju bli genom åren. Även om det blev magert nationellt och internationellt i Gästrikland för 50 år sedan så fanns det fina förhoppningar för framtiden i simning, där särskilt flickorna lovade gott, och Gävle Kommun hade påbörjat bygget av nya Strömbadet med tävlingsmått på bassängen.

BO NORDLUND

MEDLEMSERBJUDANDE

"Från Gästrikland 2007"

386 sidor, 185 fotografier, 2 191 namn

200 kronor (ordinarie pris 250!!!)

Populär gåva till trotjänare och idrottsvänner.

Kontakta oss i GHF!

Gävle: Bo Nordlund, tel. 61 88 99, 070-680 65 69.

Brynässhopen, Läkerol Arena:

Håkan Westergren, tel. 18 20 12

Sandviken: Kaj Annebrant, telefon: 25 84 96,

e-post: kaj.annebrant@telia.com

Hofors: Inga-Lisa Eriksson: 0290-208 85

100 års idrottshistoria samlad i en jubileumsbok GÄVLE / IDROTT

"Alla är inte med. Men nästan. Ingen saknas mellan Mats Aakre och Per-Olof Östrand.

Gästriklands Idrottsförbund fyller 100 år och jubileumsboken "Från Gästrikland 2007" visar läsaren att det faktiskt har hänt en hel del från starten 1907. "Gästrikland idrotten anmärkningsvärt bra" upplyser boken oss om.

Det är ett framgångsrikt idrottsdistrikt som jubilerar. Det har behövts nära 400 sidor för att få med allt och det är läsvärda sidor.

60 idrotter från Gästrikland har sin plats i boken där lagidrotterna ishockey, bandy och fotboll dominerar. Många stora idrottsprofiler har funnits och finns i Gästrikland och gjort regionen respekterat."

(Bengt Persson, Gävle Nyhetsbyrå, 21 april 2007)

Verksamheten i bilder

FOTO: KAJ ANNEBRANT

När Gefle IF firade sina 125 år 8 december uppvaktade GHF med bokgåvor och här lämnar vår sekreterare Bo Nordlund över böcker till Hans Lofors, ordförande i Gefle IF Friidrott, en sektion som har en imponerande stor ungdomsverksamhet och GD/GIF-Olympiaden och en mängd andra arrangemang på och utanför Gunder Häggstadion.

Vår vice ordförande Bo Brügge och vår tidigare ordförande Anders Eriksson svarade för ett stort urval bilder på jubileumsutställningen i Valhall på Högskolan i Gävle, där det var såväl mottagning som senare på dagen en fest. Lars-Vidar Ström, vår och flera andras film-, video- och DVD-expert, stod för en film, som ingick i jubileumsboken En 125-årig kärlekshistoria med 18 inslag på totalt 101 minuter, en DVD-film där äldre och nyare minnesbilder finns med.

Verksamheten i bilder

FOTO: KAJ ANNEBRANT

Mera om Gefle IF

Gefle IF, Sveriges äldsta flergrensförening, har Gefle IF tre sektioner – fotboll, friidrott och fritidsgården Helges. I fotboll och friidrott är på allsvensk nivå med plats bland tio främsta i Sverige.

Annika Petterson förbättrade under jubileumsåret 2007 svenska rekordet i spjutkastning till 57.31. Gefle IF 125 års-jubileum i år har uppmärksammats extra vid populära arrangemang, inte minst under Svenska Flaggans dag 6 juni, när Gavlestadion blev Gunder Häggstadion – för att hedra Gunder Hägg, som står för 11 av Gefle IF:s 16 världsrekord.

Gefle IF:s ordförande Lars Söderberg, till höger gratuleras av Gävle Godtemplares Curt Larsson under uppvaktningen lördag 8 december i Valhall på högskolan i Gävle.

Bandystjärna från 1950-talet

Idrottsarvet kallar Örebro Läns Idrottshistoriska Sällskap sin skrift. Senaste numret väcker särskilt Gästrikeintresse, då det handlar om mycket bandy. Vi påminns om att bandyn en gång placerade Askersund på Sveriges idrottskarta. Traktens många små sjöar var en fin förutsättning. Där fostrades många storspelare som Karl Erik Södergren sedan i Örebro SK, och IFK Askersund hade flera spelare i landslaget.

Bandylegenden Olle Sääw porträtteras utförligt vid sin 80-årsdag. Han var ju en gång den stora anfallsstjärnan i svensk bandy med fem SM-guld och självskriven innerplats i landslaget. Men mindre känt är att han också var stenhård back i fotboll och enligt egen utsago aldrig var över halva planen. Tillsammans med Orvar Bergmark utvecklade han det defensiva offside-systemet, som länge hängde med som ÖSK:s "tråkspel".

Olle Sääw beskriver sig själv som en träningsfakir och renlevnadsman. Han gick hem till familjen efter matcherna, när lagkompisarna gick på restaurang. Men så har äktenskapet hållit i 58 år.

På planen var han ingen målspruta mer strateg och framspelare tack var sin skridskostyrka och kondition. Det bästa lag han spelade i var det ÖSK, som 1955 slog Edsbyn med 5-1 i SM-finalen. Olle Sääw spelade "ryskt", vilket föranledde att ryssarna efter en landskamp glatt bjuda honom på vodka, som nykteristen självklart tackade nej till.

BO NORDLUND

Barnens Vasalopp...till minne av Mats Skoglund blev som den ifjol bortgångne Högbo AIK-ledaren säkert önskat sig – och största skidtävlingen i Gästrikland i vinter. 170 barn från fyra år och lite äldre ungdomar åkte 90, 900 eller 2500 meter på söndagen i Högbos konstsnöspår. Det var dessutom Vasaloppsstämning över arrangemanget med besök av Vasaloppsgeneralen Rolf Hammar, vätskekontroller med blåbärssoppa och en skidpropaganda, som Mats velat ha. Hans fond för ungdomsverksamhet i Högbo AIK blev genom klubbens ungdomsledare riktigt lyckad med en stor publik. Det enda som saknades var att solen lyst upp Barnens Vasalopp.

FOTO: KAJ ANNEBRANT

Sandvikens Badmintonklubb (SBMK)

70 ÅR

Äldre badmintonhjältar. Bakre raden från vänster: Ola Ågren, Magnus Karlsson, Bo Ågren, hedersmedlem, Jonas Andersson, Magnus Tunell, Peter Mattsson, Kurt Bohlin, Mikael Karlsson och Per Ågren. Främre raden: Fia Strömgren, Lena Ågren, Linda Karlberg, Peter Breisch, Tobias Lindström och Pär Lindroth.

Sandvikens Badmintonklubb startades 2 september 1937 med 15-20 medlemmar, alla aktiva spelare

Ordförande var Albert Kihlström. Spelet inled i Folkparkens serveringslokal. Klubben blir medlem i Svenska Badmintonförbundet och för att få flera att engagera sig bildas en arbetsgrupp för att fördela arbetet i klubben, det ger resultat

Styrelsearbetet börjar fungera. Därmed blir tränings- och tävlingsresultaten bättre. Vid styrelsemötet den 24 februari 1940 bildas en damsektion. Under 1941 spelas vänskapsmatcher, bland annat en mot Eken i Stockholm, Eken vinner med 7-0. Matchen uppmärksammas i Svenska

Dagbladet i ett referat. SBMK spelar senare mot skådespelarna Elof "Loffe" Ahrle och Rolf Botvid, son till John Botvid.

Ahrle och Botvid vinner med 4-0 och är mycket överlägsna.

När idrottshallen Jernvallen är färdig i början av 1940-talet får SBMK hyra badmintonbanor på ena halvan av handbollsplanen. Kontrakten gäller måndagar två timmar klockan 19-21 å 3,60 i timmen banan, det finns fyra, och lördagar klockan 15-17 för 2,60 kronor timmen.

Hundratalet yngre och äldre spelare firade i december 70-årsjubileet på Jernvallen, och i den prestigefyllda matchen mellan dagens och gårdagens bästa – räckte inte meriterna från förr.

Idrott och Norra idrottsplatsen

Kaj Annebrant var gäst i anslutning till Klangbergets Villaförenings årsmöte i NTO-lokalen, Sandviken, 4 mars. Han berättade för 40-talet personer om när idrotten kom till Gästrikland och västra Gästrikland samt om Norra idrottsplatsens historia 1924-.

Idrottshistorisk Rikskonferens i Hälsingland

GHF blir representerade på 2:a årsmötet i Järvsö lör-söndag den 11-12 oktober med styrelseledamoten Erik Wiger, Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap, som värd. Vår Kaj Annebrant finns i riksförbundets valberedning.

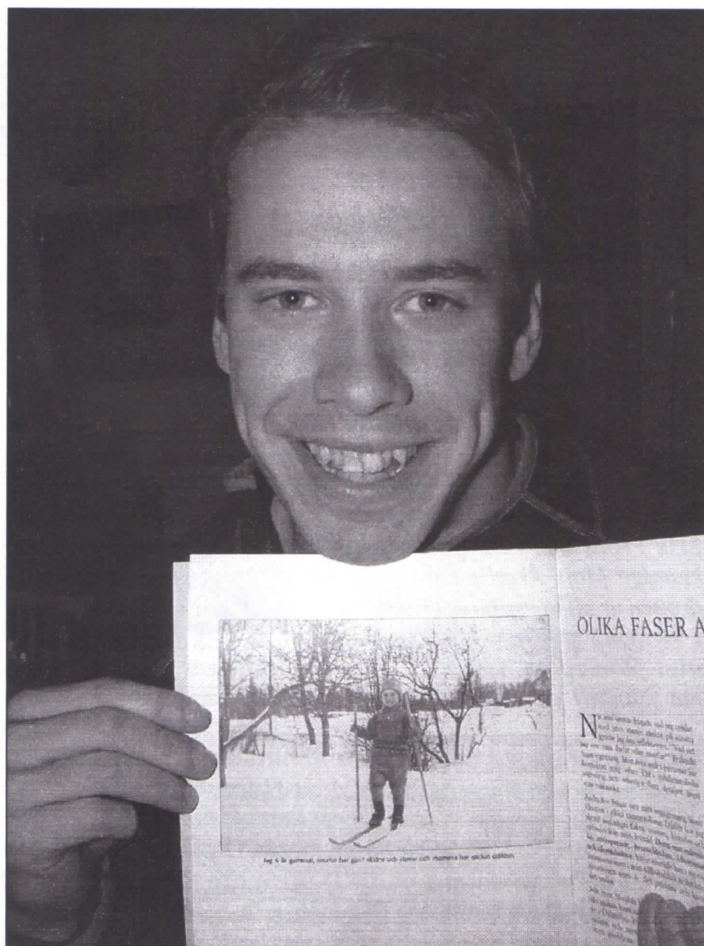
Emils första världscupseger

Emil har gott påbrå. Morfar, Helge Rask, vår hedersordförande, fanns i distriktseliten för IK Sport, Hofors, som ung, och åkte 18 Vasalopp. Senaste som 73-åring (fyller 90 år i oktober).

Farfars bror, Alex Jönsson, var med i Hedesunda IF:s trio som vann lagsegern i Vasaloppet 1957 och blev individuellt tia.

I Helge Rasks memoarbok Tillbakablick finns en bild på Helge som fyraåring – morfar hade gjort skidor och stavar, mamma stickat dräkten. Flera äldre som sett Helge åka skidor, tycker att det finns likheter med Emils stil.

Skiddistriktsförbundet uppvaktade Emil Jönsson, sedan han 27 januari tagit sin första seger i sprint i världscupen i Canmore, Kanada.

Per Eskelund, ordförande i längdkommittén, Carina Rask-Jönsson, sekreterare, PO Andersson, kassör, Sören Jonasson, ordförande, och Irene Bogren, utbildningsansvarig, kom med blommor och gratulerade Emil i föräldrahemmet i Årsunda.

En jubileumsbok med många kvalitéer

Idrottens jubileumsböcker brukar ibland ensidigt ägna sig åt lovsång över föreningens stora segrar och legendariska profiler. Så är inte fallet med Gefle IF:s jubileumsbok, som mycket mångsidigt skildrar föreningens 125 år med fokusering på senaste 25 åren, eftersom Sveriges äldsta flergrensförening förut varit flitig att producera skrifter till sina stora födelsedagar under 1900-talet. När man känner bokens redaktionskommitté är inte annat att vänta än kvalité i olika former. Ordförande Lars Söderberg har administrerat medan Ulf Kriström har varit huvudansvarig för boken, där Bo Brügge, Erik Proos och inte minst suveränt kunnige Mats Åkerlind skildrat friidrotten ur olika aspekter, bland annat i värdefull statistik. Mycket sakkunnigt förmedlar Anders Eriksson fotbollens historia fram till de senaste säsongernas allsvenska spel.

Stora ögonblick i Lars-Vidars filminslag

Bilderna i boken är inte enbart av idrottshistoriskt intresse utan samtidigt av stort värde i Gävles kulturhistoria. Med bildmaterialet har Lars Vidar Ström jobbat. Dessutom har han till boken producerat en DVD-skiva och tack vare den får vi uppleva filminslag från många stora ögonblick i Gefle IF:s historia.

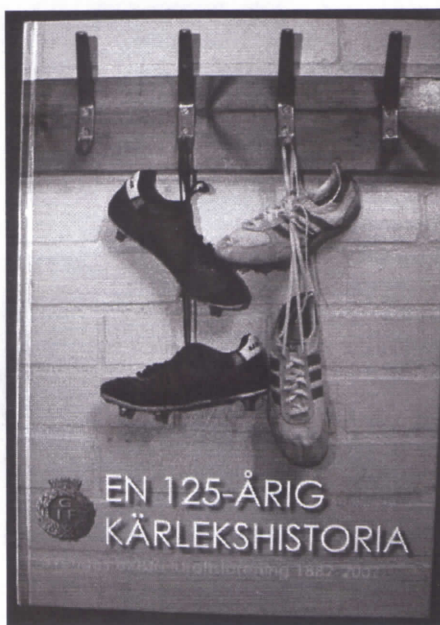
Ovanligt i idrottens jubileumsskrifter, men manande till efterföljd är Ulf Kriströms inledande avsnitt, där han sätter in Gefle IF:s begynnelse i en kunnig och levande kulturhistorisk beskrivning av Gävle i slutet av 1800-talet. Även om pionjärer som Robert Carrick, Erik Wiklund och Isaac Westergren redan förut fått sin betydelse dokumenterad, framträder de på nytt som väsentliga, för att Gefle IF blev en flergrensförening, där fotboll, friidrott och även skidor präglade verksamheten och ledde till framgångar. Föreningshistorien vittnar långt fram i tiden om Gefle IF som den flergrensföring vi kanske glömt och vilket också jubileumsboken tyvärr glömmar bort. Längre omhuldade föreningen bandy och så sent som till 1970-talet var Gefle IF:s skidsektion bland de ledande i distriktet med en lovan- de ungdomsverksamhet och egna tävlingar, till exempel elljustävlingar både i Boulognerskogen och i Hemlingby med deltagande av den yppersta eliten.

Stora framgångar och profiler i GIF

Årtionde efter årtionde berättar boken på traditionellt sätt om Gefle IF:s framgångar och profiler och i den summeringen påminns man om hur betydande föreningen och allra mest dess friidrott varit i svensk idrott.

Stort lokalhistoriskt värde har kapitlet om idrottsplatserna. Dessutom har den historieskrivningen fått intressant aktualitet. Vi får belägg och argument till debatten som omedelbart satte igång om ett nytt kontroversiellt Strömvalsprojekt.

Strömdalen ägdes av staden, men Gefle IF räknade tydligen idrottsplatsen som sin egen och föreningen tog

initiativ till en renovering inför sitt arrangemang av SM i friidrott 1915. Efter många turer fram och tillbaka insåg Isaac Westergren, att Gävle behövde en modern arena för idrott. Genom skicklig finansiering och kunnigt byggfolk stod StrömvalLEN färdig för pompös invigning 1923.

”Idrottsfolk kom långväga ifrån och bara gapade inför den fantastiska anläggningen i Gävle. En gigantisk läktare i betong och med tegelväggar!”

StrömvalLEN

– en klassisk idrottsplats

Från allra första början och i framtiden blev det en klassisk idrottsanläggning som skiljde sig från mängden. Men med tiden visade det sig att ingen tänkt på hur läktartaket skuggade löparbana-

nan och en del av fotbollsplanen, så att snön låg kvar långt in på våren och ofta sköt upp fotbollspremiären, medan friidrottarna klagade på att tjälen fanns kvar på upploppet långt in på våren. StrömvalLEN är synonymt med Gefle IF och i dag helt och hållet med fotboll, vilket förstärks, när man vill bilda en egen fotbollsförening, som ska ingå i en GIF:s allians.

StrömvalLEN var många vintrar bandyarena under Huges och Forsbackas storhetstider med ett publikrekord för Gästrikebandyn på över 8 000. Där har både motorsporten och cykelsporten haft häftiga arrangemang. Av klassiska StrömvalLEN återstår således den unika läktaren, medan i övrigt arenans utseende och nyttjande är helt annorlunda än vad StrömvalLEN en gång var.

Särskilt sedan GIF:s friidrott flyttat till Gunder Häggstadion och där fortsatt sin och stadens tradition av stora galor för friidrott, vilka också får sina skildringar i jubileumsboken.

Att förena topp och bredd har genom åren varit kännemärke för GIF:s friidrott och fotboll. Från Gunder Hägg och ”Guld Henry” till GD/GIF-olympiaden, som började en gång på StrömvalLEN för att numera nå nära nog total uppslutning av Gävles skolklasser på Gunder Häggstadion. Ett levande bildsvep i boken visar populariteten.

Fritidsgården Helges

Med all rätt har föreningens fritidsgård Helges i Andersberg blivit ett eget kapitel i boken. En kombination av idrott och kultur har också gjort Helge till en plantskola för unga musiker. Sedan 23 år tillbaka har Gefle IF där tagit ett socialt ansvar under Lars Halls engagerade ledning. Något för flera föreningar att ta efter och som borde få bättre offentligt stöd! Där handlar det verkligen om den kulturella allemansrätt som Gävle kommun driver kampanj för.

Jubileumsboken förtjänar att nå utöver idrottsnördarnas intresse, för i den finns ett stort och ofta okänt lokalt kulturhistoriskt värde, som gör sambandet mellan Gefle IF:s historia och stadens utveckling tydligt.

BO NORDLUND